

УДК 614.84

ТРАНСПОРТНІ ЗАСОБИ ЯК ДЖЕРЕЛО ПОЖЕЖНОЇ НЕБЕЗПЕКИ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

Рашкевич Н.В., асп.

(Національний університет цивільного захисту України)

Використання транспортних засобів пов'язане з пожежною небезпекою. Високі температури вузлів і агрегатів, використання в системах живлення, охолодження, гальмування пожежонебезпечних речовин та матеріалів сприяють умовам виникнення горіння. Також, останнім часом в конструкції транспортних засобів все більше застосовуються неметалеві матеріали (пластмаси, полімери), що характеризуються як високою токсичністю, так й низькою вогнестійкістю.

Відповідно до Аналітичної довідки про пожежі та їх наслідки в Україні за 12 місяців 2018 року [1] на транспортних засобах виникло 4346 пожеж. Основні причини розподілились наступним чином: несправність електричної системи автомобіля склала 40,1 % від загальної кількості пожеж на транспортних засобах; підпали – 20,2 %; порушення правил пожежної безпеки при влаштуванні та експлуатації електроустановок – 16,2 %; розгерметизація паливної (газової) системи автомобіля – 6,1 %; необережне поводження з вогнем – 5,1 %; інші причини – 12,3 %.

Аналіз статистичних даних та речовин, що використовуються та обертаються на транспортних засобах [2] показує, що бортова електромережа, паливна система, силові агрегати, які працюють при підвищеній температурі мають високу ймовірність спричинити пожежу, а найнебезпечнішими місцями виникнення пожежі є моторний відсік, кузов.

Як відомо, процес горіння виникає внаслідок наявності горючої речовини в відповідному стані (концентрації), окислювача, що здатен вступати в хімічну реакцію, джерела запалення з достатньою енергією для здійснення реакції займання горючої суміші. Тому, транспортні засоби можуть виступати як об'єкт пожежі, так джерелом виникнення пожежної небезпеки об'єктів розташованих поряд. Тепло пожежі розігріває, а язички полум'я та іскри переносяться вітром та вступають у реакцію з горючими речовинами та матеріалами, що знаходяться поряд у великих кількостях та займають великі площі (склади сіна, соломи, зерноховища, врожайні поля тощо).

Наприклад, одна з найбільш резонансних пожеж в аграрному секторі Харківщини сталася 20 липня 2014 року в селі Білий Колодязь Вовчанського району. Там, на підприємстві «Лиман-Січ» горіло поле озимої пшениці площею 40 га. Збитки від цього склали 400 тис. грн. Поле загорілося від високої температури в результаті тертя механізмів комбайна [3].

Під час пожежі загрозу несе як відкритий вогонь, так і продукти горіння до складу яких входять багато шкідливих та небезпечних речовин. Як наслідок –

знищується урожай, гине худоба, згоряють повністю склади та технологічне устаткування, завдається шкода навколишньому природному середовищу, травмуються або навіть гинуть люди, а також через зупинку виробництва втрачаються доходи, репутація окремого об'єкту.

На об'єктах сільськогосподарського призначення за статистикою рідше виникають пожежі, та і їх внесок в загальне число пожеж нежитлового сектора набагато менший. Але заподіяні збитки мають високі цифри. За 2018 рік тільки у будинках та спорудах сільськогосподарського призначення виникло 136 пожеж (–6,8 %). Прямі збитки збільшились на 35,7 % і склали 72 млн 139 тис. грн. Побічні збитки на цих об'єктах склали 120 млн 400 тис. грн. (+75,6 %) [1]. Це без врахування даних на об'єктах природної екосистеми.

Пожежі на об'єктах сільського господарства у більшості випадках розвиваються до великих масштабів. Цьому, окрім наявності у великих кількостях та на великих площах горючих речовин та матеріалів, сприяє ряд факторів, що пов'язані з несвоєчасним виявленням та повідомлення про пожежу, віддалене розміщення пожежно-рятувальних підрозділів, незадовільний стан доріг, джерел водопостачань або взагалі їх відсутність, а також відсутність або несправність первинних засобів пожежогасіння, незнання працівниками своїх обов'язків під час пожежі.

Пожежна безпека в аграрному секторі частково залежить від забезпечення протипожежної безпеки на транспортних засобах як в нормальних, так і в аварійних умовах роботи. Виключення одного із джерел можливого запалення знижує ризик виникнення процесу горіння (пожежі). Тому на особливу увагу заслуговує надійна робота всієї системи електрообладнання, її вузлів і агрегатів транспортних засобів. У цьому напрямку ефективними є конструктивні заходи, що спрямовані на запобігання виникненню горючого середовища, джерела запалення і підтримання безпечної температури робочого середовища.

Список використаних джерел

1. Аналітична довідка про пожежі та їх наслідки в Україні за 12 місяців 2018 року [Електронний ресурс] // Український науково-дослідний інститут цивільного захисту (УкрНДІЦЗ). Офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <https://undicz.dsns.gov.ua/ua/Analiz-masivu-kartok-obliku-pozhezih.html> (дата звернення 25.04.2019). – Назва з екрану.
2. Гудим В.І. Аналіз систем та агрегатів автотранспортних засобів за рівнем пожежної небезпеки / В.І. Гудим, А.Ф. Гаврилюк // Збірник наукових праць ЛДУ БЖД «Пожежна безпека». – 2013. – №23. – С. 58–63.
3. Скільки врожаю вже знищили пожежі на Харківщині [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.slk.kh.ua/news/agroprom/pozhezhi-v-agrarnomu-sektori-oblasti-ziyili-miljoni-griven.html> (дата звернення 25.04.2019). – Назва з екрану.